

Het Franeker studentenleven : kluchtspel

<https://hdl.handle.net/1874/367268>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

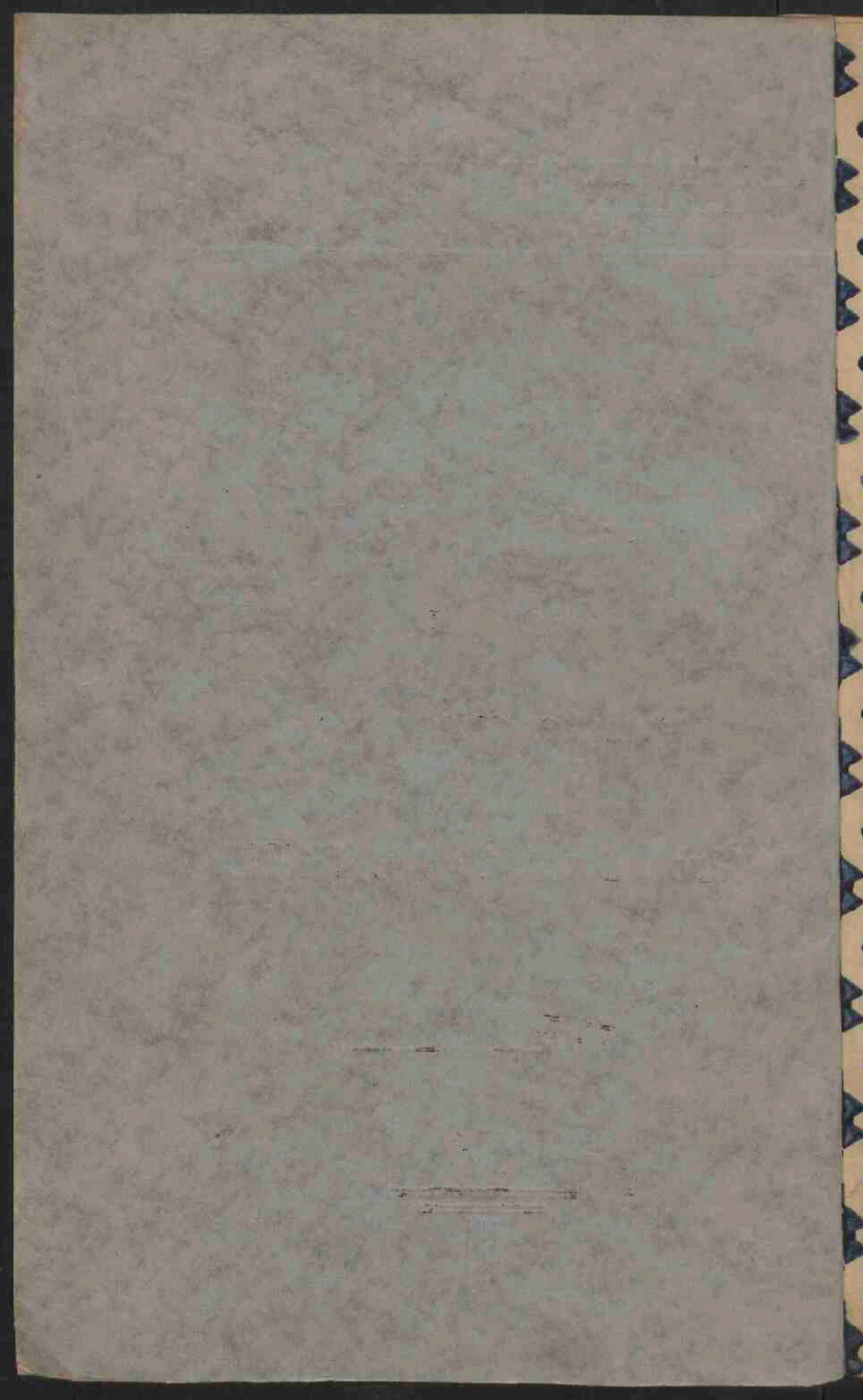
uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

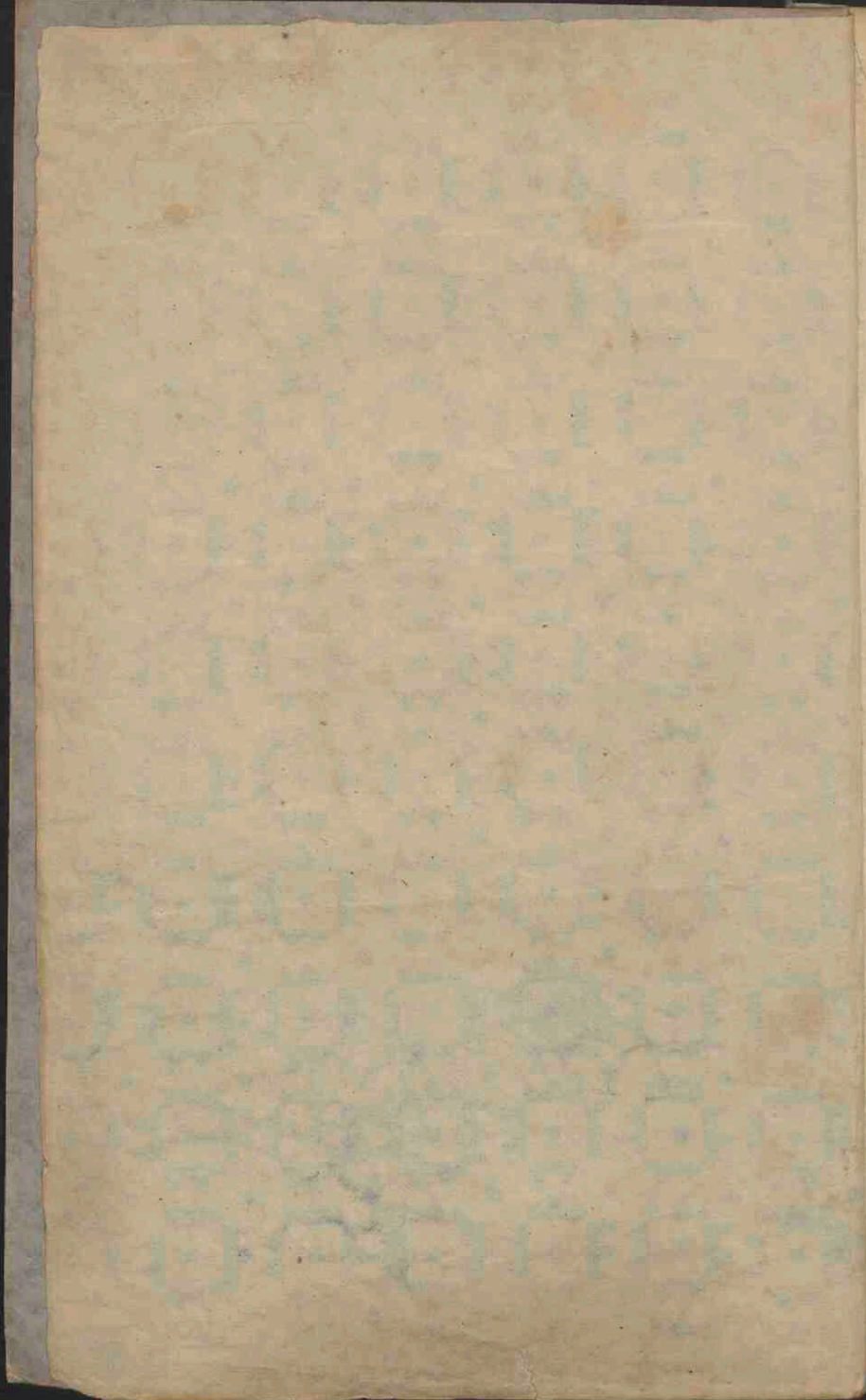
No. 177

Dr. J. H. H. H. H. H.
N 857a

af

afz. n. 9. d.
177

HET
FRANEKER
STUDENTENLEEVEN.
KLUCHTSPEL.

TE AMSTELDAM,
By IZAAK DUIM, Boekverkooper, bezuiden
het Stadhuis, 1744.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

C O P Y E

V A N D E

P R I V I L E G I E .

DE Staten van Holland en Westvriessland doen te weten : also
 Ons te kennen is gegeven by de Regenten van het Wees- en-
 Oude Mannenhuis der Stad Amsterdam , en in die qualitey-
 ten te samen Eygenaars, mitsgaders Regenten van den Schouwburch
 aldaar, dat zy Supplianten eenige Jaaren hadden gejuüificeert van 't
 Oötrooy of Privilegie by hen van Ons op den 27. May 1728. geob-
 tincert, waar by Wy aan hun Supplianten goedgunstfelyk hadden
 geaccordeert, en geötroeyeert, om, geduurende den tyd van vyf-
 tien doen eerst agter een volgende jaaren, de Werken, die sijn
 dienste van het Toneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd
 nog verder in het licht gebragt, en ten Toneele gevoert zouden mo-
 gen werden, alleen te mogen drukken, doen drukken, uytgeeven
 ende verkoopen, en bevonden dat de jaaren, by 'tvoorzf. Oötrooy
 of Privilegie genoemt, op den 27. May 1743. stonden te expireeren,
 ende dewyle zy Supplianten ten meesten dienste van den Schouburg,
 waar van hunne respectieve Godshuyzen onder andere mede moeten
 worden gesustenteert, de voorgenoemde Werken, zoo van Treur-
 spellen, Blyspellen, Klugten, als anders, die reets gedrukt, en ten
 Toneele gevoert waren, of in toekomende gedrukt, en ten Toneele
 gevoert zouden mogen werden, gaerne alleen, gelyk voorheen, zou-
 den blyven drukken, doen drukken, uytgeeven en verkopen, ten eynde
 dezelve Werken door het nadrukken van andere haar Luyfter, so in
 taal, als in spelkonst, niet mogte komen te veriliesen, en dewyle sulx
 haar Supplianten na de expiratie van 't bovengemelte Oötrooy, niet
 gepermitteert was, zoo keerden zy Supplianten haartot Ons, re-
 verentelyk verzoekende, dat Wy aan hun Supplianten in qualiteyten
 voorzf. geliefden te verleenen prolongatie van het voorzf. Oötrooy
 of Privilegie, om de voorzf. Werken, zovan Treurspellen, Bly-
 spellen, Klugten, als anders, reets gemaakt, en ten Toneele ge-
 voert, of als nog in het ligt te brengen, en ten Toneele te voeren,
 den tyd van Vyftien eerstkommende, en agtereenvolgende jaaren, al-
 leen te mogen drukken, en Verkopen, of te doen drukken, en ver-
 kopen, met verbod aan alle andere opseekere hooge Peene by Ons
 daar regens te statueeren, soo is 't, dat Wy, de Saake, en 't
 voorzf. verzoek overgemerkt hebbende, ende geneegen weezende

ter bede van de Supplianten uyt Onze rechte wetenschap, Souveraine Magt ende Authoriteyt, de selve Supplianten geconditioneer, geacordeert, en geotroyeert hebben, contenteeren, accordeeren, en octroyeeren hen by deezen, dat Zy, geduurende dentyd van Vyftien eerst agtereenvolgende Jaaren, de voorfz. Werken, zo van Treurfpellen, Blyfpellen, Kluchten, als anders, reeds gemaakt, en ten Toneele gevoert, of als noch in het licht te brengen, en ten Toneele te voeren, in diervoegen, als zulx by de Supplianten is verzogt, en hier vooren uytgedrukt staat, binnen den voorfz. Onzen Landen alleen zullen mogen drucken, doen drucken, uytgeven ende verkopen, verbiedende daaromme allen ende eenen ygelyken dezelve Werken, in 't geheel, ofte ten deele te Drucken, naar te Drukken, te doen Naardrukken, te Verhandelen, of te Verkopen, ofte elders Naargedrukt, binnen den felven Onzen Landen te brengen, uyt te geven, of te Verhandelen en Verkopen, op Verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van drie duylend guldens daarenboven te verbeuren, te appliceeren een derde part voor den Officier, die de Calange doen zal, een derde part voor den Armen der plaatzen daar het Calus voor vallen zal, ende het refterende derde part voor de Supplianten, ende dit t'elkens zoo meenigmaal, als dezelve zullen werden agterhaalt, alles in dien verftaande, dat Wy de Supplianten met dezen onzen Octroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van hunne fchade door het Nadrukken van de voorfz. Werken, daar door in geenigen deele verftaan, den innehouden van diene autorificeeren, ofte te Advoueren, ende veel min dezelve onder onze protexie, ende befcherminge, eenig meerder Credit, aanzien ofte reparatie te geeven, nemaar de Supplianten in cas daar inne iets onbehoorlyks zoudt influeren, alle het zelve tot hunne Laften zullen gehouden weezen te verantwoorden, tot dien eyndewel expreffelyk begeerende, dat by aldien zy dezen onzen Octroye voor dezelve Werken zullen willen ftellen, daar vangeene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie zullen mogen maken, nemaar gehouden wezen, hetzelve Octroy in 't geheel, en zonder eenige omiffie daarvoor te drucken, of te doen drucken, ende dat zy gehouden zullen zyn, een Exemplaar van de voorfz. werken, op Groot Papier, gebonden en wel geconditioneer te brengen inde Bibliothek van onze Univerfiteyt te Leyden, binnen den tyd van zes weeken, na dat zy Supplianten de zelve Werken zullen hebben beginnen uyttegeeven, op een boete van zeshondert guldens, na expiratie der voorfz. zes Weken, by de Supplianten te verbeuren ten behoeve van de Nederduytfche Armen van de plaats alwaar de Supplianten wonen; voorts op peene van met 'er daad verfteeken te zyn van het effect van dezen Octroye. Dat ook de Supplianten fchoon by het ingaan van dit Octroye een Exemplaar geleverd hebbende aan de voorfz. Onfe Bibliothek, by zoo verre zy geduurende dentyd van dit Octroye defelve Werken zouden willen herdrukken met eenige obfervatiën, Noten, Veranderingen, correctiën, vermeerderingen, of anders, hoe genaamt, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaar van de zelve Werken, Geconditioneer als vooren, te brengen in de voorfz. Bibliothek.

neek, binnen deselve tyd, en op de boete en penaliteyt, als voren;
Ende ten eynde de Supplianten van dezen Onzen Consente, ende
O&roye mogen genieten, als naar behooren, Latten wy allen ende
teenen ygelyken, dien het aangaan mag, dat zy de Supplianten van
den inhoud van dezen doen, laten, ende gedogen, rusteljk,
vredeljk, ende volkomentljk genieten ende gebruyken, cesferende
alle belet ter contrarie. Gegeven in den Hage, onder onzen Groten
zegele hier aandoen hangen op den zesden December, in't jaer onzes
Heere ende Zaligmakers een duysend zeven hondert twee&veestig.

J. H. V. Waffenaar.

Onder sfond, Ter Ordonnantie van de Staten, was getekent

WILLEM BUYS.

Lager sfond,

Aan de Supplianten zyn, nevens dit O&roy, ter hand gestelt by
Extract Authenticq, haar Ed. Gr. Mog. Resolutien van den 28. Juny,
1715, en 30. April, 1728, ten eynde om zig daarnate reguleeren.

De REGENTEN van het WEES- en OUDE MAN-
NENHUIS hebben in hunne voorz. qualiteit, het Recht
der bovenstaande Privilegie, alleen voor den tegenwoordigen
druk, van HET FRANEKER STUDENTEN-
LEEVEN, *Kluchspel*, vergund aan IZAAK DUIM.

In Amsteldam den 3. January, 1744.

VERTOONERS.

ERNST, *Vader van Karel.*

ANNA, *Moeder van Karel.*

KAREL, *een Student, Zoon van Ernst en Anna.*

HEINTJE, *Knecht van Ernst.*

GRIET, *Meid van Ernst.*

JOOST, *Knecht van een Neef van Karel.*

BOUWE, *Hofpes van Karel.*

H E T
 F R A N E K E R
 S T U D E N T E N L E E V E N .
 K L U C H T S P E L .

E E R S T E T O O N E E L .

A N N A , G R I E T .

A N N A .
 G R i e t , z a l h e t l u k k e n ? z u l j e g a a n , o f z u l j e b l y v e n ?
 W e l ' t i s b e d r o e f t , d a t m e n e e u w i g m e t d e M e i d e n m o e t
 k y v e n !

G R I E T . *Van binnen.*
 J u f f r o u w , i k k o m .

A N N A .
 J u f f r o u w , i k k o m ! D a t h e t n o u a l e e n k w a r t i e r
 u u r s , j a l a n g e r n o c h g e d u u r t .
 E e n m e n f c h f c h r i k t , d a t m e n z e e e n s o m e e n b o o t f c h a p
 f t u u r t ,
 Z u l k e e n g e f t e l h e b b e n z e . K o m j e n o c h n i e t , z o z a l i k j e
 f t r a k s h a a l e n !

G R I E T . *Van binnen.*
 J u f f r o u w , i k k o m .

A N N A .
 D a a r f p e e l d d e d r o e s m e e . D a t i s n o u m e e r
 a l s v y f t i g m a a l e n .
 W i l j e n i e t g a a n , z o z e g t h e t ? H o e h e b j e ' t i n ' t z i n ?

G R I E T . *Van binnen.*
 J u f f r o u w , i k k o m , J u f f r o u w , i k k o m . J u f f r o u w , i k k o m :

A 4

A N -

HET FRANEKER

ANNA.

Daar vaart de pokken in.

Ik zie, jy wilt by my niet komen, ik kom strak by jou.

* Schaamje jou niet, dat jy me zo lang laat wachten?

Wat hebje daar meê voor? kleuter! wat zyn jou gedachten?

GRIET.

Ik roep ommers Juffrouw ik kom. Heb jy dat niet gehoord?

ANNA.

Ja Afchgat, ik heb 't gehoord. Maar wat baat dat roepen? jy gaat ondertuffchen niet voort.

GRIET.

Ik doe maar een schoone Boezelaar aan, en wou myn Kap wat verzetten.

ANNA.

Zo zyn de Meiden, als men 'er om een bootschap zal fluuren, moetenze 'er eerst een half uur paleeren, al zondenzer de bootschap meê verletten.

Jy Kap zetten! Kladdeuni! zoumen niet meenen, dat jy de zindelykste Meid waard van de heele stad?

Ondertuffchen ben jy, gelyk als al die pronkepinkjes, een Morskefoe in je hart, en hebt nau een heele tad aan je gat.

Als men ze by de straat ziet gaan, zou de waereld wel meenen,

Dat 'et Puikjes waaren, ondertuffchen zynze van ondren beklontert, en de slenters hangen by de beenen.

Jylui geeftje geld aan Kantjes, Strikken, en zulke voddery,

En je hebt nau een Hemd aan 't lyf. Maar ik zou lang praaten, eer ik dat verandert kreeg. Ga na 't Pakhuis, zegt myn Man, dat ik gereed ben, en zegt 'er by,

Dat onze Student van Franeker t'huis is gekomen.

Maar flatter onderwegen niet, komt ras weêr, of je moogt schroomen.

GRIET.

Juffrouw, ik zal vliegen, en ben zo dadelyk weêr hier.

T W E E.

* *Griet komt op het Tooneel.*

STUDENTENLEEVEN.

9

T W E E D E T O O N E E L.

ANNA, KAREL, HEINTJE.

KAREL.

Bloed, Heintje, wy leeven als kleine Koningjes, wy denken om geen studeeren, maar maaken alle dagen goede fier.

Holla! ik zie Mama, ik moet van toon veranderen.
Die studie.....

ANNA.

Zoon, en Heintje, hoe hebje 't zo druk met malkandren?

KAREL.

Mama, ik verhaal Heintje, hoe plezierig dat de studie is, hoe ik myn uren verdeel.

Hy beklagt hem, dat hy maar een knecht is. Want die studie is zo eel.

Ha! die studie! *

HEINTJE.

Juffrouw ik luister met verwondering, na 't geen ik van je Zoon de Student, zo geleerdelyk hoor zeggen.

't Is niet te begrypen, zo als hy de edele studie weet uit te leggen.

Ik heb 'er zulken lust toe, ik bender als op verzot.

Ik beklag my met reden, van het onrechtvaardig lot,

Dat myn ouders my ontroofde, toen ik in 't vyfde School was, om dat ik toen niet meê voort kon studeeren;

Ik zou met vreugde my in de studie, daar jou Zoon van gesproken heeft, laten promoveeren.

ô! 't Is zo vermaaklyk, zo aangenaam, zo schoon...

ANNA.

Je spreekter zo smaaklyk van, en hebt 'et nooit bezocht.

A 5

HEIN.

* Zo dikmaals als Karel van de studie spreekt, wysft Heintje, de hand aan de mond brengende, hoe men drinks.

H E T F R A N E K E R

H E I N T J E.

Wat smaak moet dan jou Zoon
Daar wel in gehad hebben, heb ik 'er zulken lust toe;
door het hooren verhaalen?

K A R E L.

Ja, Heintje, 't is ongemeen. Het vermaak van de studie
is niet af te maalen.

A N N A.

Ik verheug my, dat ikje zo genegen tot de studie vind.
Jou Papa zal het gaerne hooren, maar weest voorzigtig,
myn kind,
Studeer ook niet al te veel, daar zyn 'er mal geworden,
darze der herffentjes te veel werk hebben gegeven.
Neem het niet te hart op, myn Zoon.

K A R E L.

Ha! de edele studie is myn leven.

A N N A.

Met maaten, met maaten.

H E I N T J E. *Tegen Karel*

Een pints roemer is een goede maat.

A N N A.

Zeker ik bender in begaan.

Heintje, je moet hem dat al te veel studeeren, af zien
teraân.

H E I N T J E.

Juffrouw daar heb jy gelyk in, dat is nodig; want gaat
hy voort met zo sterk te studeeren,
Het zou hem op konnen breeken.

A N N A.

Je mostje tusschen beiden wat diverteeren.
Alsje ier hebben wilt, en Papa het niet toe begeerd te staan,
Schryf het Mama dan maar, ik zal 't je bezorgen, gelyk
ik tot noch toe heb gedaan.

K A R E L.

Ik bedank Mama.

A N N A.

Heb jy al ontbeeten?

K A.

STUDENTENLEEVEN.

11

KAREL.

Nee, Mama, ik ben noch nuchteren.

HEINTJE, tegen Karel.

Dan rekenje dat mutsje Brandewyn niet?

ANNA.

Armen bloed! heb jy noch niet geeteen?

Onze Tafel is al opgenomen, achter staat een gebraade
Hoer,

't Is te middag warm geweest, daar kun jy jou maalyd
meê doen.

Ik zal 't de Keukenmeid belaften. 'k Moet met Papa
om een bootschap gaan.

KAREL.

Ik bedank Mama.

DERDE TOONEEL.

HEINTJE, KAREL.

HEINTJE.

Jou Mama is bekommert voor te veel studeeren.

KAREL.

Die zorg is onnut Heintje, want gelyk ikje gezegt heb,
ik kan wel zweeren,

Dat ik, in 't gantsche jaar, dat ik te Franeker geweest
heb, naauwlyks in een boek heb gezien.

In het eerst, mag ik zo een reis acht, of tien, in het Col-
legie zyn geweest.

HEINTJE.

Wat doeje den heelen dag?

KAREL.

Banketeeren,
Eeten, Drinken, Fatoctiën, Piketten, Tiktakken, Ver-
keeren;

En al zulke exercitiën, die de Studenten gewoon zyn te
doen,

HEIN-

HEINTJE.

Maar, dat doeje niet altyd? immers, dat kan ik niet vermoên.

KAREL.

Neen', toch niet.

HEINTJE.

Wat doeje dan meer?

KAREL.

Vechten, kratsen, of slaapen.

Daar hebje de heele studie.

HEINTJE.

Je bent fyne knaapen.

Maar vreesje niet voor Papa?

KAREL.

Vreesde ik daar niet voor, ik zou noch schoonder dreunen zingen, en andere gangetjes gaan.

Ik kom nu hier om by jou te onderstaan....

Maar de droes, daar is hy.

VIERDE TOONEEL.

ERNST, KAREL, GRIET *gaat naar binnen.*

Papa, ik.....

KAREL.

ERNST.

Al weer t'huis? wat is dat nou te zeggen?
't Heeft de naam, datmen te Franeker om te studeeren zal leggen,

En men is altyd t'Amsterdam.

KAREL.

Papa, het is Vacantie!

ERNST.

My dunkt jou lui Vacantie duurt maar
Van den eersten January, tot den laatsten December,
dat is het heele jaar.

De

STUDENTENLEEVEN. 13

De Ouders moeten Kamers, en alles voor het heele jaarginter betaalen,

En de Jonkers zyn alle blaauw maandagen t'huis, en beelden 'er wel in, dat men ze lustig behoorde te onthaalen;

De heelen dag loopenze by de straat, met de degen op het gat:

Die luyje bengels zyn noch groots inder Wapens, en byna te hovaardig, dat

Ze een boodschap voor de Ouders doen, of een brief zouden Copiëren;

't Is strak; ik ben nou een Student, 't zou schande zyn. Ben jy lui Studenten, zo moetje studeeren.

Ik zou het niet langer zo verstaan.

't Is pas acht weeken geleden, dat jyder na toe bent gegaan,

En al weer t'huis? Ik meende, dat de Vacantie eerst tegens de Hondsdagen zou beginnen,

Hebje me zo niet gezeid? wanneer zal men zo doende tot zyn promotie raaken, om zyn onderhoud te winnen?

KAREL.

't Is een extraordinare Vacantie.

ERNST.

Ordinaar, of extraordinair, jy lui vordert ondertuffchen niet.

Ik zeg noch eens, dat my al dat gevacantie verdriet.

't Gaat niet aan, beter gezeid als gezweegen.

Waar komt deze Vacantie van daan?

KAREL.

De Professor heeft een zwaare overval gekregen.

ERNST.

Waar is jou Neef, jou Contubernaal.

KAREL.

Die is meê gekomen.

ERNST.

ERNST.

't Is wel, ga maar heen.
Flus zal ik jou nader spreken.

VYFDE TOONEEL:

ERNST, ANNA, HEINTJE.

MAMA, willenwe gaan?
ANNA.

Ik ben te vreên,

Als 't je beliest Papa, maar wilje jou Zoon eerst niet
eens spreken?

ERNST.

Ik heb hem gesproken, en met eenen lustig doorge-
streeken.

Die Bengel is altyd hier.

ANNA.

Ja wel Hartje, ik weet niet watje bedryft?
Je doet zonden, datje zo een schiklyk Jongman bekyft.
Hy studeert eer te veel, als te weinig; Heintje zouje
kunnen zeggen,

Hoe vol dat zyn harsfens van de studie leggen;

Ik weet niet hoe hy het al kan verdraagen in zyn hoofd;

Hy is zo naerftig, en zo verstandig, dat ik het myn
dagen niet had gelooft;Als hy hem maar niet mal studeert: ik bender al heel
in verlegen,Daar zynder genoeg, die 'er een krankzinnigheid van
hebben gekreegen.

Die studie leit my zo zwaar op 't hart.

ERNST.

Myn lieve Mama, weest daar niet eens bekommert
voor, het studeeren gaat by de Studenten heden-
daags zo niet aan,

Dat

STUDENTENLEEVEN.

15

Dat men daar voor hoeft te vreezen. Maar 't is hoog
tyd, ze zullen wachten, laat ons gaan.
Heintje, sluit de deur.

ZESDE TOONEEL.

HEINTJE, KAREL.

ZYNZE WEG? KAREL.

HEINTJE.

Ja, maar je moogt vreezen,
Zoje Papa het ontdekt. Bloed! hoe heeft hy jou de Gra-
matica gelezen.

KAREL.

Heintje, ik bender zo bang veur, dat ik van angst nau
weet wat ik doe.

Ik vrees, dat Papa van alles onderrecht is.

HEINTJE.

Maar hoe?

Op wat wyz' ? van wie?

KAREL.

Ik zaltje zeggen,

De Hofpes, daar Neef Lichtmis, ik, en meer andere
Studenten t'huis leggen,

Is op ons gebeeten, wy hebben hem bedrogen, uitge-
strecken, en misleid.

Al myn vrees is, dat die ons een lelyke trek bereid.

Hy was van huis, men zocht het voor onste verbergen,
maar vergeefs. Zo ras wy dit hadden vernomen,

Besloten wy op 't spoedigste over te komen.

'k Geloof dat hy in deze stad is, 'k zal 't aanstonds hoo-
ren van Lichtharts knecht, die ik ieder oogenblik
verwacht.

Hy is 'er na gaan verneemen, op een plaats daar de Fra-
nekers logeeren.

HEINTJE.

Jy hebt het al heel ver gebragt,

Datje

Datje byje Mama zo wel staat.

KAREL.

Dat moet ik jou dank weeten?

Heintje ik zal 't je zo beloonen.

HEINTJE.

Dat werd gemeenlyk, als de dienst
gedaan is, vergeeten.

KAREL.

Ik zweer dat ik het je vergelden zal.

HEINTJE.

Maar hoe kwam je aan 't geld, daarje dat altermaal van
hebt kunnen doen?

Ik weet wel datje Mama je veel toefteekt, maar dat kan
daar niet aan helpen, op wat fatsoen

Kryg je 't?

KAREL.

Ik zaltje vertellen.

We koopen fomtyds, twintig, dertig, ja veertig gulden
aan Boeken, die we op de reekening laten stellen;

Die Boeken verkoopen we voort weer by een andere
Boekverkoper Contant, voor wat minder. Al myn
goed, de Gordynen van myn Bed, zelf al myn De-
kens, op één na, zyn verkocht.

HEINTJE.

Hoe hebje dan deeze koude winter deur gebrogt?

KAREL.

Heel wel. Als ik koud wierd, kreeg ik een pakket met
rekeningen voor den dag, die ik schuldig ben aan
de Waarden, Kaatsbaan-, Pok-meefters, Pafteibak-
kers, Wynthopers, enz. ik leize op myn Bed, die maak-
te me zo bang, dat ik aanftonds begon te zweeten;

Ja tienmaal meer, of ik een halve fchelling Driakel had
gegeeten,

Spyt Apteekers zweetdrankjes.

HEINTJE.

Maar zou het niet veel beter zyn, datje naerftig ftudeer-
de, om totje promotie te geraaken?

K A -

KAREL.

Wel neen.

Als ik nou al Dokter was, wat zou 't dan wezen? van
twintig is 'er nau één,
Die in praktyk raakt. En stel, ik raak'er al in; dan most
ik alle dagen aan myn ooren,
Het krochen, en steenen van de Besjes, en van de Zie-
ken hooren.

Ik hou meer van vreugden, als verdriet:
Kermen, en klaagen te hooren, gelykt my niet.
Daar heb ik geen lust toe. Ik wil veel liever een Roe-
mer ouwe Rinse Wyn, als stinkende pis bekyken,
En onder de neus hebben. Zó dat het Doktooren my
niet zou gelyken.

HEINTJE.

Word Advokaat.

KAREL.

Daar ben ik te Conscientieus toe; veele van dat volk
winnen de kott met valsheid en bedrog.
Zynder niet, die pro, en contra adviseeren? ik zou ze
je noch (ren?)
Wel konnen noemen. Maar waarom zou ik toch studee-
Myn Vader heeft meer geld als ik me leeven kan verteeren.
Hy is oud, ja al te oud. Want ik reken dat hy al in het
myne zit. Ik ben een eenig zoontje.

HEINTJE.

't Is wel inpertinent dat hy noch niet sterft.
Zend hem een protest t'huys.

KAREL.

Als iemand tot myn jaaren komt en myn humeur heeft;
is 't nootzaaklyk dat hy dikwils wat erft.
Daar zyn ook zo veel Advokaaten, datmen der de kak-
huizen meê zou bedekken.
Wat zietmen 'er alle dagen? En als men al gepromoveert
most werden, 't zyn groote gekken
Die veel daarom studeeren; want als men een Professor
op sommige Academiën de handen maar smeert,
Je werd, en noch wel *summa cum laude* gepromoveert.

B

Maar

Maar wat helpt toch het promoveeren? hoe veele ziet men der met kakhielen loopen:

Dieder bul wel om een twintig gulden daar na weêr zouden willen verkoopen;

Want ze winnender niet een duit mee.

JOOST roept van buiten, Hem! hem!

KAREL.

Doet op, 't zal Joost zyn, ik hoor het aan zyn stem.

De afspraak was, dat hy dit teeken zou doen.

ZEVENDE TOONEEL.

KAREL, HEINTJE, JOOST.

JOOST.

HEM! hem!

KAREL.

Joost, hoe hebje 't gevonden?

JOOST.

Myn Heer, het kan niet slimmer, 'k vrees dat 'et zal honden.

KAREL.

Is de Hofpes in de stad?

JOOST.

Noch arger.

KAREL.

Hoe kan het arger zyn?

JOOST.

Wel tienmaal arger!

KAREL.

Helpme uit de pyn.

JOOST.

Hy is in de stad, en zal byje Papa zo dadelyk komen.

Ik heb 't uit de mond van de Waardin vernomen.

KAREL.

Zo heeft hy Papa noch niet gesproken?

JOOST.

Neen!

KAREL.

Weet jy 't wel?

JOOST.

JOOST.

Ja.

HEINTJE.

Maar mag ik der vast op gaan?

JOOST.

Ja, ja, ja, ja, ja; zeg ikje tienmaal, weest te vreên.

KAREL.

Och Heintje! hoe stel ik het! je kend Papa, hoe zal ik het klaaren?

Ik weet myn leeven geen raad, hy zal hem zulke staaltjes openbaaren!

HEINTJE.

Wat slag van een Vent is het, snedig, of bot?

KAREL.

Hy gaat veel met Amsterdamsche Schippers om, daar door spreekt hy, gelyk wy. Hy weet zyn woord redelyk wel te doen, maar 't is anders een Ezel, een zot.

Hy heeft hier in Holland, noch in Amsterdam, nooit meer geweest. Men kan hem wys maaken wat men wil.

HEINTJE.

Laat my dan maar begaan, ik zal hem een rad voor de oogen draaijen,

Zo hy komt eer jou Papa t'huis is.

KAREL.

Wat zulje doen?

HEINTJE.

Die naad zal ik wel naijen.

Griet is arg, zy heeft in den Haag by een groot Heer gediend, zy moetme helpen, Joost ook, ik wou dat hy maar kwam.

Ik zal 't hem heugen doen, dat hy geweest is t'Amsterdam.

KAREL.

Zieje kans Heintje?

HEINTJE.

Ja, je moet Griet, jou Mamaas kleeren aan laten trekken;

Ik zal voor jou Papa speelen. Indien Joost zyn reden dan maar zo weet te bedekken, B 2 Das

Dat hy 't niet merkt, zal de bui, die jou dreigt, pleisierig overdryven.

KAREL.

De vont is goed, ik wou dat ik hem al zag; want hy moet weg zyn eer Papa weêr t' huis komt.

HEINTJE. *Word gefcheld.*

Daar is hy, verbruid het maar niet, door je gelach. Pafst datje gaauw bent, daar zal't heele werk aan hangen. Jooft laat hem in, maar houd hem op, tot ik verkleed ben.

KAREL.

Repje. Ik ben in vreeze, en verlangen.

JOOST.

Ik zal hem zo onthaalen, dat hy nooit weêr na dit huis om zal zien.

ACHTSTE TOONEEL.

JOOST, BOUWE.

BOUWE.

WOond myn Heer Ernst hier? verexcuseer my. Zie, ik ben hier nooit geweest, ik ben in Amsterdam niet bekend.

JOOST.

Ja hier woond myn Heer Ernst. Aan jou weezen zou ik wel zeggen, dat jy een Franeker bent.

BOUWE.

Dat ben ik.

JOOST. *Geeft hem een klap.*

Zyt dan hertelyk welkom uit den naam van myn Heer.

BOUWE.

Wel kaerel benje bezeten?

JOOST.

Vrind, jy lykt de manieren van myn Heer niet te weeten.

BOUWE.

Wat heb ik met zyn manieren te doen, gy flaatme dat het kraakt.

JOOST.

Ik ben ten hoogften verheugd, dat ik zo deftig heb geraakt.

BOU-

STUDENTENLEEVEN.

21

BOUWE.

Ik niet. 't Zyn verbruste parten, dat gy in schyn van te groeten,

My slaat.

JOOST.

't Is de gewoonte van myn Heer, en zyn huisgenooten, de vreemdelingen met alle eerbiedigheid te ontmoeten.

Myn Heer zou 't kwalyk neemen, zo ik jou niet na behooren had gerespecteert.

BOUWE.

Ik lach met dat respecteeren, ik hou niet van zo te werden geëerd.

Roepje Heer, ik moet hem spreken.

JOOST.

Daar komt Juffrouw, zulje 't die niet kunnen zeggen?

NEGENDE TOONEEL.

GRIET, JOOST, BOUWE.

BOUWE.

JA. Juffrouw, ik hadje wel een zaak uit te leggen.

GRIET, *een Japonse rok aan hebbende.*

Wat ben jy voor een kaerel?

BOUWE.

Ik ben Bouwe Jarigs van Franeker,
Hospes van uw zoon.

GRIET.

Ben jy Bouwe Jarigs van Franeker, Hospes van myn zoon;
dan moet ik met jou spreken op een andere toon.

Excuseert my, dat ik jou zo fors toe heb gegraauwt. *Pazie,*
onthaal die vrind na behooren,

Doet hem dubbelde eer aan.

BOUWE.

Dat behoeft niet, ik bedankje!

GRIET.

Bewyft hem dubbeld respect, of verwacht
myn ongena en tooren,

E 3

JOOST.

JOOST, *geeft hem noch een klap.*
Zyt nochmaals wellekome, myn Heer.

BOUWE.

ô Bloed! ô bloed!

Wat duiker doeje?

JOOST.

Hy is verwelkomt.

GRIET.

Goed.

Introduceer hem ter Audientie.

BOUWE.

Ik hou daar niet van. 't Zyn
drommelfe grillen.

Wie het zyn leeven van zulke dingen gehoord.

GRIET.

Jou behoorlyke eer, en respect....

BOUWE.

Ik zegje noch eens, dat ik die eer liever zou missen willen.

GRIET.

Geensins Heer Bouwen, vergeef het my, myn goede vrind,
Zou ik de Hospes van myn kind,
Niet na behooren onthaalen?

BOUWE.

Zeker, ik kan niet tegens die Complimenten, myn hoofd
begint 'er af te maalen.

Wy zyn dat niet gewent. Ik ben maar een burgerlyk man.

GRIET.

Wel om dat jy 't zo ernstig verzoekt, sta ik het toe, maar
onder Conditie, datje dan

Jou daar na niet beklaagd, dat jou geen eer genoeg is bewee-
zen.

BOUWE.

Juffrouw, gy hoeft daar voor niet te vreezen.

Ik bedank u meer, of ik het genoot. My is al te veel Eer,
en Complimenten geschied.

Ik verklaar u, dat het my voor lang al verdriet.

GRIET.

Wel nu, wat is de bootschap?

BOU-

- BOUWE.
Uw Zoon.... maar ik durf het kwaalyk openbaaren.
- GRIET.
Spreek maar vry. Het zy, wat het zy, wilt het my verklaaren.
- BOUWE.
Uw Zoon heeft een jaar by me gewoond, en hy heeft me noch niet een duit verschoten geld noch Kamerhuur gegeven, ik bid ...
- JOOST.
Hoe! jy spreekt staande, wat is dit?
Geen mensch mag tegen onze Juffrouw anders als knielende spreken.
Buigje kniën, of ik zalze met stokklagen breeken.
- BOUWE.
't Is hier een drommels huishouden. Nou, om 'er af te raaken. Juffrouw hebt gy 't wel verstaan,
Wat ik verzoek?
- GRIET.
Zegt het myn man, daar komt hy aan.

TIENDE TOONEEL.

GRIET, HEINTJE, *Een Japonse rok aan hebbende*, JOOST, BOUWE.

- GRIET.
H Artje, zie daar de Hofpes van onze zoon.
- HEINTJE.
Is hy al verwelkomt na behooren?
- BOUWE.
Ja myn Heer, zeker, ik heb meer eer genoten als ik verdiend heb.
- HEINTJE.
De tyd is dan eindelyk gebooren,
Dat ik de Hofpes van myn zoon in myne armen verwelkomen mag.
ô Gelukkige uur! ô aangenaamen dag!
- B 4

BOUWE.

B O U W E.

Myn Heer, laat los, laat los, ik smoor! gy drukt me
aan herden.

H E I N T J E.

Zyt hertelyk welleskom.

B O U W E.

Laatme toch een weinig aafem scheppen,
ik kan 't niet herden.

H E I N T J E.

Ga zitten, myn Heer. Joost, geeft noch een stoel.
Myn huishouding is groot, verveelt jou ook 't gewoel,
Zo zullen wy in een andere kamer gaan.

B O U W E.

Neen, ik zal u maar in 't kort verhaalen,
Waarom ik hier ben gekomen. De Ouders hooren me-
nigmaalen
Niet gaerne defouten van de Kinders; maar van myn Heer
Heb ik andere gedachten.

H E I N T J E.

Myn vrind, ik begeer,
Dat jy de waarheid zegt. Studeert myn zoon naerftig?

B O U W E.

Ja, al te naerftig.

H E I N T J E.

Dat is my lief.

B O U W E.

Maar datje me wel verstaat, 't is niet in de boeken.

H E I N T J E.

Waar in dan?

B O U W E.

In de Kaatsbaanen, Hoerhuizen, Trokken,
Troeven, Siesfinken in de hoeken.

H E I N T J E.

Zo, kan hy dat?

B O U W E.

Ja wonderlyk. Glazen uitsmyten, Kloppers afdraijen,
en Schellen steelen kan hy ook.

Ze zetten het Vaatje op de Tafel, en fcheyden niet voor dat het uit is, dan loopenze 's nachts langs de ftraaten, hy ranft de Vrouwluuy aan, zetze af, en doetze vlugten, als voor een spook.

Zo Studentje te fpeelen, de lui af te zetten, en te kraffen, is zyn dagelyks werk; 't is niet om te befchryven, Wat een baldaadigheid, dat die moetwillige Mesfieurtjes op de Academiën bedryven.

Ik kan geen huis met hem houden, daar by, heeft hy me noch niet een duit aan geld

Gegeven. Hoewel ik weet, dat gy het hem al toe hebt geteld.

De Professors betaalen zy ook niet. De Boekverkoopers rekeningen zyn vol valsche praktyken.

De Ouders hier t'Amsterdam, meenen dat die dingen zyn, gelykze gelyken,

En 't is 'er ver van daan. Ze maaken met de Boekverkoopers een Accoord,

Die gevender een deel Contant geld, ik heb het zelf gezien, en gehoord:

En men zet dan Boeken op de rekening, die nooit voor hun zyn gebonden,

En zo werd de reekening na de Vader gezonden.

Om kort te gaan, myn Heer, en u niet langer op te houden, daar hebt gy brieven, één in 't Franfch, en één in 't Latyn.

Ze komen van een Professor, en van een ander Heer, ik weet wel dat den inhoud u niet aangenaam zal zyn.

Maar.....

HEINTJE.

Kan jy Latyn?

BOUWE.

Neen.

HEINTJE.

Fransch?

BOUWE.

Neen.

HEIN-

HET FRANEKER

HEINTJE, *ziet in de Brief.*

Wel Kaarel, scheerje de gek met my, hoe is het gelegen?

Altyd, in de Latynsche Brief werd myn Zoon geprez...

BOUWE.

Leest hem eens ter degen.

HEINTJE.

Of ik hem ééns, of duizendmaal lees, zie, daar staat; *nebulo*, dat is te zeggen, een schikkelyk knecht.En daar staat; *nequam*, en daar, *ebriosus*, deze woorden recht,

En naaukeurig overgezet, beteekenen zo veel, als nuchteren, vroom, met goede zeden.

En daar staat, *Dignus patibulo*, dat is te zeggen, waard een hooge plaats te bekleeden.

BOUWE.

Ik bidje, datje de Fransche Brief dan eens ziet.

HEINTJE. *Ziet in de Brief.*

Die getuigd het zelfde, dat hy naerftig studeert.

BOUWE.

Studeert hy naerftig! dan versta ik het me niet.

Maar het kan niet weezen.

HEINTJE.

Daar staat, *un flou*. Dat beteikent kloek in het studeeren.En daar, je kont het zien, *un traitre*, *un Coquin*, *un bougre*, *un deboché*. Dat is, die al de Studenten te boven gaat in 't leeren.*Un sauvage*, *un ivrogne*. Dat is, nuchteren, en bequaam. Wel vriend, die brieven zyn my ten hoogften aangenaam!

BOUWE.

Ja wel, al watze van hem schryven is gelogen.

HEINTJE.

Wat meende jy datze schreeven?

BOUWE.

Ze hebben me bedrogen.

Zy klaagden noch meer over hem, als ik. Ze zeggen, dat

dat hy het heele Collegie ontftichte, zy hebben my
zelve aangepord

Dat ik hier na toe zou gaan. Ja wel, hoe datmen uitge-
ftreeken word!

Zyn dat Profeflors? Wel, hoe komt dat fchryven over
een met de woorden,

Die wy voor myn vertrek van haar hoorden?

HEINTJE.

Maar Kaerel, in ernft, kunje geen Franfch, noch Latyn?

BOUWE.

Neen, zeker niet.

HEINTJE.

Ik kan het zo veel te beter. *Bestia*. Dan ben jy ook niet
waerd, *Hofpes* van zo veel geleerde Studenten te zyn.

Quid afino? vous calangeer? Jy zo te fpreken
Van *Studiosi docti*? Men behoorde jou de beenen te
breeken.

Het *Respectum personarum*, heb jy, in de vierde graad
geledeert.

Je vous payerai, bougre, datje myn Zoon zo hebt ge-
fchandalizeert.

BOUWE.

Myn Heer...

HEINTJE.

He! *que de myn Heeren?*....

Je vous jure, fatal! ik zalje zo dadelyk de rug laaten
fmeeren.

GRIET.

Nou Hartje, vergeeft het hem dezemaal.

HEINTJE.

Per interceffie van myne Gemalinne pardonneer ikje. Zy
is *Caufe movet*, dat ik het niet op jou verhaal.

He!

BOUWE.

Myn Heer...

HEINTJE.

Paft my zo dadelyk uit de ftad te retireeren.
Zyt verzekerd, zo ik je weer rencontreer, dat ik je zal
anatomizeeren.

E L F.

ELFDE TOONEEL:

BOUWE, JOOST.

M_{Yn}....

BOUWE.

JOOST.

Zwyg kort, en ga voort. Je komt'ergelukkig af.
Had Juffruuw niet voorje gesproken, jy waard al tot kaf.

BOUWE.

Gelukkig af! ik heb de hant vol slagen, én geen geld
gekreegen, en zou ik zo moeten vertrekken?

JOOST.

Ja, ten zy gy lust hebt, om je noch dicht af te zien dekken.

BOUWE.

Ik ga, maar ik ben in een stad van recht.

JOOST.

Jy myn Heer dreigen! Kaerel, weetje wel watje zegt?
Maar ik hoor iemand aan de deur, dat zal de Broër zyn
van myn Heer, het is hem half in de hantenen ge-
slagen.

Nou meugje denken, dat de beenen jou niet uit dit huis
zullen draagen.

BOUWE.

Waarom? wat scheid hem?

JOOST.

Hy beeld hem in, dat dit zyn huis is; en
noch veel andere zotterny.

Tegens ons is hy wel, je zoud zeggen, hy is wys; maar wy
Zyn hem gewent. Al die geen Franich kan, wil hy ver-
moorden.

Kunje zo niet tien, twintig woorden?

BOUWE.

Neen. Hoe stel ik 't?

JOOST.

Daar schietme wat in.

Houje stom, ik zal wel zien hoe ik het begin.

TWAALF-

TWAALFDE TOONEEL.

*ERNST, ANNA, JOOST, BOUWE.

DAg, myn Heer. JOOST.

ERNST.
Wel Joost? wat komje zeggen?
Wat is dit voor een man?

ANNA.
Papa, ik zal myn Kapers eens af gaan leggen.

DE RTIENDE TOONEEL.

ERNST, JOOST, BOUWE.

IS een Franschman. JOOST, *trekt Ernst ter zyden.*
Myn Heer zend hem, dat jy hem
een weinigje byzetten zoud,
Hy heeft hem ook watgegeeven. Hy heeft een Vader,
die is oud.

ERNST.
Monsieur, d'ou vienne vous?

JOOST, *stil tegen Bouwe.*
„Merkt hy, dat jy 't niet kond spreeken,
„Hy zalje de hals en beenen breeken.

ERNST.
Parlé. Hy moet beschaamt zyn. *Parlé Francheman.*
Joost, hy antwoord niet, misschien dat hy niet wel hoo-
ren kan.

Monsieur, d'ou vienne vous. Parlé! hoe, heeft hy het
niet in 't zin.

Quoi! vous, vous mocque de moi! hy houd de mond toe,
hoe ik begin.

Que Diable....

JOOST, *tegen Bouwe.*
„Daar komt het hem weer aan.

ERNST.

* Ernst opend de deur van binnen.

ERNST.

Ou est vofire langue?

't Is een Bedrieger, men behoorden de gemaakte Landloopers te hangen.

JOOST, tegen Bouwe.

„Heb ik je het niet gezeid?

ERNST.

Parlé, parlé, te diesje!

BOUWE.

Mom....

ERNST.

Parlé.

BOUWE.

Mom....

ERNST.

Ha! que de Mom, Mom?

JOOST.

Myn Heer, ik had het je vergeeten te zeggen, hy is stom.

ERNST.

Hoe weetje dat hy stom is? daar schuld dikwils bedrog onder.

JOOST.

Neen toch niet, want hy heeft het me zelve gezeid.

ERNST.

Dat hy stom is?

JOOST.

Ja.

ERNST.

Indien hy stom is, hoe heeft hy 't jou dan kunnen zeggen?

Neen, neen; hier moet wat anders achter leggen.

VEERTIENDE TOONEEL.

ANNA, ERNST, GRIET, HEINTJE, BOUWE, JOOST.

ANNA, van binnen.

Jou vod, jou guit!

ERNST.

ERNST.

Mama, wat is 'er te doen?

ANNA.

Dat is een guit, dat is een fatsoen!

Ter goeder uur zyn wy t'huis gekomen.

Hy het jou, en zy myn kleeren genomen,

Gelyk je ziet. 'k Loof datze Commeditje speelen. 'k Zal
heer leeren.

ERNST.

Daar moet iet schuilen. Wat doeje met deze kleeren?

GRIET.

Myn Heer, vergeeft ons....

BOUWE.

Hoe, zyt gy hier de Heer?...

ERNST.

Ja. Ben jy niet stom?

Wat doeje hier?

BOUWE.

Wat zyn die twee dan?

ERNST.

Myn Knecht, en myn Meid.

BOUWE.

Is 't waar?

HEINTJE en GRIET.

Ja.

BOUWE.

Wel myn Heer, ik heet u dan welkom.

ERNST.

In myn eigen Huis?

BOUWE.

Ja. Ze hebben me zo gebruid, en haar voor de Heer,
en de Juffrouw uitgegeeven.

Ik kom hier van Franeker, om u 't ongebonden leven

Van uw Zoon Karel, daar ik de Hofpes van ben, te
doen verstaan.Uit deze twee brieven zulje 't zien. Guit ik zal u be-
taalen voor uw slaan.

ERNST.

32 'T FRANEKER STUDENTENLEEVEN.

ERNST, *de Brief gelezen hebbende.*

Vrind ik blyf dankbaar, en zalje beloonen.
 Maar die vagebond en pry zal ik toonen,
 Hoe men zulk volk sraft. Ga me achter, ik zalje doen
 zien voorje oogen,
 Hoe men een Zoon moet kastyden, die zyn Ouders zo
 schandelyk heeft bedrogen.

Tegen Joost.

Ik zal ook maaken, dat jou Heer jou niet zal laten on-
 gestraft.

BOUWE.

Nou staat men en kykt.

ANNA.

Papa, ik bid....

ERNST.

Spreekt me niet voor hem, daar moet raad zyn in ver-
 schaft.

VYFTIENDE TOONEEL

ERNST, ANNA, BOUWE, JOOST,
 HEINTJE, GRIET, KAREL.

KAREL, *knielende.*

Papa, ik weet ik heb misdreeven,
 Ik bid wil my die fout vergeeven,
 't Zal nooit na deeze weêr geschiên.

ERNST.

Daar zal ik ook wel in voorzien;
 'k Zal jou die parten wel beletten,
 En jou van daag noch in een Apotheekers of Barbiers
 winkel zetten.
 En zo jy dan de alderminste fout weêr begaat,
 Smyt ik jou op een Oost-Indisch Schip, en zend je weg
 voor Soldaat.

E I N D E;

